

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH ZAMMIT MC KEON**

Seduta tat-12 ta' Lulju, 2011

Rikors Numru. 49/2007

Louay Ramadan Wahba Mabrouk

kontra

**L-Onorevoli Vici Prim` Ministru u Ministru ghall-
Gustizzja u l-Intern;
Id-Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u ta` l-
Expatriates;
L-Avukat Generali**

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat ir-rikors presentat fl-14 ta` Awissu 2007 li jaqra
hekk –

1. *Premess illi r-rikorrenti Loulay Ramadan Wahba Mabrouk izzewweg civilment lil Miriam Psaila, cittadina Maltija fit-18 ta` Novembru 1993 u bir-rit Kattoliku fis-26 ta` Frar 1994 ; b`konsegwenza ta` dan iz-zwieg gie registrat bhala cittadin ta` Malta fid-19 ta` April 1994 ;*

2. *U billi ghalhekk ir-rikorrenti tilef ic-cittadinanza originali tieghu Egizzjana ;*

3. *U billi minn dan iz-zwieg ir-rikorrenti kellu tifel, Luke Ramadan li twieled f`Dicembru tas-sena 1994 li huwa cittadin Malti ;*

4. *U billi wara diversi snin mizzewgin iz-zwieg tar-rikorrenti sfaxxja irrimedjabilment, u iktar minn hekk gie annullat skond sentenza tal-Prim`Awla tal-Qorti Civili fit-18 ta` Jannar 1998 ; wara liema l-esponenti baqa` jghix Malta bhala cittadin Malti minghajr ebda xkiel ;*

5. *U billi fit-30 ta` Gunju 2003, ir-rikorrenti zzewweg lil Vitalina Askenova, persuna b`cittadinanza Russa, u ghalhekk applika biex martu takkwista exempt person status, liema stat gie moghti ;*

6. *U billi minn dan iz-zwieg ir-rikorrenti kellu zewgt itfal Romeo u Leo li twieldu Malta f`Jannar 2004 u Novembru 2005 rispettivament u ghalhekk ghandhom cittadinanza Malrija u huma forniti b`passaport Malti u huma Maltin mit-twelid tagghom ;*

7. *U billi fis-sena 2006 inbdew proceduri biex inezzghu lill-esponent mic-cittadinanza Maltija tieghu ;*

8. U billi l-Ministru kompetenti nnomina a tenur tal-ligi Kumitat ta` Inkjesta biex jirrapporta dwar il-kaz tar-rikorrent ;

9. U billi wara li nghalqu l-proceduri quddiem dan il-Kumitat minghajr mar-rikorrent ma gie nformat bl-ebda mod dwar ir-risultanzi ta' l-istess kumitat huwa rcieva ittra mid-direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u ta` l-Expatriates fit-2 ta` Awissu 2007 fejn ikkonferma illi l-Ministru Ghall-Gustizzja u l-Intern ta ordni li r-rikorrenti ghandu jigi mnezza` mic-cittadinanza Maltija tieghu mmedjatament ;

10. U billi r-rikorrent fil-fatt kien ghamel il-hajja tieghu u l-familja kollha f`Malta tant li ghandu tlett itfal b`cittadinanza Maltija u ilu jghix Malta ghal dawn l-ahhar erbatax-il sena ;

11. U billi fil-proceduri ghat-tnehhija tac-cittadinanza tieghu r-rikorrent ma nghatax smigh xieraq minn tribunal imparzjali u ndipendenti kif trid il-ligi u lanqas inghata access ghal Qorti fid-determinazzjoni tad-dritt tieghu tac-cittadinanza ;

12. U billi fi kwalunkwe kaz ma kienux jirrikorru c-cirkostanzi f`liema huwa jista` jigi mnezza` mic-cittadinanza billi l-ghoti ta` dik ic-cittadinanza tieghu kienet regolata mil-ligi kif kienet in vigore fis-sena 1994, f`liema data huwa nghata dik ic-cittadinanza u mhux mil-ligijiet posterjuri ;

13. U billi in realta` ma hux minnu li huwa ottjena l-istess cittadinanza bi frodi billi ghalkemm huwa minnu li z-zwieg tieghu ma` Psaila kien gie dikjarat null huwa evidenti li mic-cirkostanzi ta` dan iz-zwieg li tali zwieg ma kienx zwieg ta` konvenjenza u kien zwieg fis-sens shih tal-

kelma tant li kellu tifel minn dak iz-zwieg u zzewweg skond ir-religjon Kattolika ;

14. U billi dan l-agir jammonta ghal ksur ta` l-Artikolu 6 u kif ukoll ta` l-Artikolu 8 u tal-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet Fondamentali tal-Bniedem ; u kif ukoll ta` l-Artikoli rispettivi li jipprotegu l-istess drittijiet fil-Kostituzzjoni ta` Malta ; u dana peress li huwa qiegħed jigi mcaħhad mic-cittadinanza Maltija tiegħu u mid-dritt tar-residenza f`Malta meta t-tliet itfal tiegħu huma kollha cittadini ta` Malta, u ta` Malta biss u jirrisjedu f`Malta u huwa magħhom u mal-aħhar mara tiegħu li huwa jifforma familja. Id-deprivazzjoni tiegħu mic-cittadinanza ser ikollha konsegwenzi serji fuq id-dritt tiegħu li jkompli jzomm il-familja li huwa għandu llum ;

Għaldaqstant ir-rikorrenti jitlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti jogħgobha tiddikjara illi bil-fatti fuq esposti huwa sofra vjolazzjoni serja tad-drittijiet fundamentali tiegħu kif protetti skond l-Artikolu 6 u kif ukoll l-Artikolu 8 u l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet Fondamentali tal-Bniedem ; u kif ukoll ta` l-Artikoli rispettivi li jipprotegu l-istess drittijiet tal-Kostituzzjoni ta` Malta ; u għalhekk jitlob lil din l-Onorabbli Qorti tagħtih dawk ir-rimedji kollha xierqa u opportuni fosthom li tannulla u thassar l-ordni tal-Ministru fuq imsemmi tal-31 ta` Lulju 2007 b`liema hu gie deprivat mic-cittadinanza tiegħu u b`hekk tagħtih kull rimedju xieraq u opportun għal din il-vjolazzjoni li huwa sofra.

L-esponenti inoltre jitlob bir-rispett lil dina l-Onorabbli Qorti toghgobha, minhabba ragunijiet ta` privatezza fl-interess anke tal-minorenni li jigu wlied ir-rikorrent, tordna u tistabilixxi divjet fuq il-pubblikazzjoni ta` dawn il-proceduri.

Rat id-dokument markat A li kien anness mar-rikors..

Rat ir-risposta tal-intimati presentata fl-20 ta' Awissu 2007 li taqra hekk -

Illi fl-ewwel lok u in linea preliminari l-ghoti jew it-tnehhija tac-cittadinanza ta` persuni ma tiffigurax fil-mansjonijiet u r-responsabilitajiet tal-Avukat Generali li konsegwentement mhuwiex il-legittimu kontradittur ghat-talbiet tar-rikorrent u ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju oltre l-fatt li a tenur tal-Artikolu 181B tal-Kap.12 tal-Ligijiet ta` Malta l-intimati jistghu adegwatament jirrispondu ghat-talbiet tar-rikorrent ;

Illi inoltre u bla pregudizzju ghas-suespost l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tar-rikorrent huma kollha nfondati fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet segwenti –

Illi l-agir tal-esponenti fil-konfront tar-rikorrenti huwa wiehed ghal kollox legittimu. Id-decizjoni mehuda mill-esponenti hija wahda fit-termini tal-Kap.188 tal-Ligijiet ta` Malta u wara decizjoni moghtija mill-Onorabbli Qorti Civili Prim`Awla fis-16 ta` Jannar 1998 li ddikjarat iz-zwieg bejn ir-rikorrebnt u Miriam Psaila bhala wiehed null u bla effett legali wara li rrizulta li l-unika raguni ghala r-rikorrent izzewweg kien sabiex ikun jista` jibqa` Malta biex jahdem u eventwalment jikseb ic-cittadinanza Maltija.

Ebda ksur tal-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea u tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni

Illi in linea preliminari dawn l-Artikoli huma inapplikabbli stante li materja li tirrigwarda ghoti jew tnehhija ta` cittadinanza hija kwistjoni ta` dritt pubbliku u ghalhekk ma tikkwalifikax bhala “dritt jew obbligu civili” ghal finijiet tal-istess Artikoli kif jirrizulta ampjament mill-

Kopja Informali ta' Sentenza

gurisprudenza kemm nostrali kif ukoll dik tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi in linea preliminari dawn l-Artikoli huma wkoll inapplikabbli stante illi l-Kumitat ta' Inkjesta mhuwiex la Qorti u lanqas awtorita` gudikanti imma semplicement Kumitat li jaghmel rakkomandazzjonijiet lill-esponent Ministru ghall-Gustizzja u l-Intern wara li jkun sema` lill-partijiet koncernati. Id-decizjoni finali dwar kull kaz hija tal-esponent Ministru li jista` jaghzel li jaccetta jew jirrifjuta r-rakkomandazzjoni tal-Kumitat.

Illi subordinament u bla pregudizzju ghas-suespost fi kwalunkwe kaz l-esponenti ma jistghu jitqiesu li kisru ebda dritt ghal smigh xieraq tar-rikorrent. Il-fatt li l-proceduri ghat-tnehhija tac-cittadinanza saru quddiem Kumitat ta' Nkjesta u mhux quddiem Qorti jew Tribunal ma jikkostitwixxi ebda lezjoni ta' drittijiet fundamentali stante li fl-ewwel lok il-Kumitat ta' Nkjesta huwa mwaqqaf b'ligi u ghandu diversi setghat, drittijiet jew privileggi ta' qorti.

Illi fit-tieni lok il-kuncett ta' smigh xieraq jiddependi mill-iter processwali adoperat fil-kuntest tal-persuna in kwistjoni u cioe' smigh fil-presenza tieghu, equality of arms ecc. Ma saret ebda allegazzjoni sostanzjata mir-rikorrent f'dan is-sens oltre l-fatt li jirrizulta b'mod inekwivoku li fil-kors tal-inkjesta quddiem il-kumitat ir-rikorrent kellu kull opportunita' li fost affarijiet ohra jressaq ix-xhieda tieghu u jaghmel is-sottomissjonijiet li dehrulu xierqa.

Illi in vista tas-suespost m'hemm ebda ksur ta' dan l-Artiklu.

Ebda Ksur tal-Artiklu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi in linea preliminari in kwantu r-rikorrent qed jilmenta li bit-tnehhija tac-cittadinanza Maltija huwa se jsofri ksur ta' drittijiet taht l-Artiklu 8, jigi rilevat illi l-ghoti jew it-tnehhija tac-cittadinanza mhuwiex dritt li johrog mill-Konvenzjoni Ewropea u ghalhekk l-Artiklu 8 tal-Konvenzjoni ma jistax jigi nvokat ghall-kaz odjern.

Illi subordinatament u bla pregudizzju ghas-suespost jigi eccepit li l-obbligu ta' l-Istat huwa li jirrispetta d-dritt ghall-hajja familjari u mhux li jikkoncedi d-dritt lil xi persuna li tistabilixxi jew li tkompli hajja familjari f'gurisdizzjoni partikolari jew li tinghata/zzomm cittadinanza tal-Istat in kwistjoni.

Illi l-Konvenzjoni Ewropea lanqas ma tipprotegi d-dritt ta' persuna li tghix fi Stat Membru partikolari. B'hekk ir-rikorrent m'ghandu ebda raguni valida taht il-Konvenzjoni sabiex jippretendi dritt ta' 'family life' hawn Malta.

Illi fi kwalunkwe kaz u bla pregudizzju ghas-suespost ir-rikorrent jista' japplika mal-Awtoritajiet kompetenti biex jigi konsidrat ghall-ghoti ta' permess ta' residenza f'Malta flimkien mal-familja tieghu.

Illi in vista tas-suespost m'hemm ebda ksur ta' dan l-Artiklu.

Ebda Ksur tal-Artiklu 14 u tal-Artiklu 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta

Illi minkejja li r-rikorrent qed jallega illi huwa sofra ksur ta' drittijiet fundamentali tieghu a tenur ta' dawn l-Artikli huwa ma ressaq ebda allegazzjoni jew ilment f'dan is-sens.

Illi fi kwalunkwe kaz l-esponenti jichdu kategorikament illi huma trattaw lir-rikorrent b'mod diskriminatorju u ghalhekk din l-Onorabbli Qorti ghandha tichad it-talbiet tar-rikorrent fuq dawn l-Artikli.

Illi fid-dawl tas-suespost l-esponenti jitolbu lil din l-Onorabbli Qorti sabiex tichad it-talbiet tar-rikorrent bl-ispejjez kontra tieghu.

Rat in-nota ta` sottomissjonijiet tal-intimati presentata fil-5 ta` Novembru 2007 fejn, ghar-ragunijiet hemm moghtija, sostnew li l-Art.6, 8 u 14 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Art.39 tal-Kostituzzjoni ghandhom jigu dikjarati inapplikabbli ghall-kaz.

Rat in-nota responsiva tar-rikorrent presentata fis-7 ta` Frar 2008 fejn, ghar-ragunijiet hemm moghtija, sostna li l-Art.6, 8 u 14 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-Art.39 tal-Kostituzzjoni huma applikabbli ghall-kaz.

Rat is-sentenza ta` din il-Qorti diversament presjeduta moghtija fit-28 ta` Marzu 2008 fejn, wara li kkonstatat li r-rikorrent kien qieghed jitlob li tithassar l-ordni tal-Vici Prim` Ministru tal-31 ta` Lulju 2007 li bih gie deprivat mic-cittadinanza Maltija ghax sostna li dik l-ordni kienet lesiv ghad-drittijiet fundamentali tieghu, wara li kkonstatat li l-bazi tat-talba tar-rikorrent hija li fil-proceduri ghat-tnehhija tac-cittadinanza tieghu la nghata smigh xieraq minn tribunal indipendenti u imparzjali la nghata access ghall-Qorti kif ukoll li kien lez id-dritt tieghu ghall-familja, wara li qieset il-fatti tal-kaz, ikkonkludiet li kien mehtieg li tezamina jekk id-decizjoni tal-Ministru kenitx wahda arbitrarja jew tali li tista` tqajjem kwistjonijiet taht l-artikolu 8 tal-Konvenzjoni u kien biss wara dan l-ezami li l-Qorti setghet definittivament tiddeciedi jekk l-artikolu 6 japplikax jew le. Dwar l-artikolu 14 tal-Konvenzjoni, il-Qorti sostniet li ma kellux esistenza separata izda kellu jigi

Kopja Informali ta' Sentenza

ezaminat flimkien ma' disposizzjonijiet oħra ta' l-Konvenzjoni. Għalhekk il-Qorti, filwaqt li kienet tal-fehma li hija l-ewwel kellha tezamina jekk ir-rikorrent kellux dritt taht il-Konvenzjoni, ipprovdiet billi fic-cirkostanzi jista' japplika l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni, halliet il-kawza sabiex il-partijiet igibu provi dwar jekk f'dan il-kaz inkisirx l-artikolu 8 tal-Konvenzjoni, u rriservat il-kap tal-ispejjez għad-decizjoni finali.

Rat li r-rikorrent għalaq il-provi tiegħu fl-udjenza tas-7 ta' Novembru 2008 quddiem din il-Qorti diversament presjeduta.

Rat li l-intimati għalqu l-provi tagħhom fl-udjenza tas-6 ta' Lulju 2009 quddiem din il-Qorti kif presjeduta.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti li kienet presentata fis-27 ta' Settembru 2010.

Rat in-nota responsiva tal-intimati li kienet presentata fis-16 ta' Dicembru 2010.

Semgħet lid-difensuri tal-partijiet jagħmlu s-sottomissjonijiet finali tagħhom fl-udjenza tal-21 ta' Frar 2011.

Rat id-digriet tagħha mogħti f'din l-udjenza fejn halliet il-kawza għas-sentenza *in difett ta' ostakolu*.

Rat l-atti tal-kawza.

Rat li ma hemmx ostakolu sabiex is-sentenza tingħata llum.

Ikkunsidrat :

II. Provi

Ir-rikorrent izzewweg civilment lil Miriam Psaila, cittadina Maltija fit-13 ta` Ottubru 1993.

Fit-23 ta` Novembru 1993 ir-rikorrent applika sabiex jottjeni c-cittadinanza Maltija bhala persuna li kienet mizzewga ma` cittadin Malti (Dok JM1).

Izzewweg bir-rit kattoliku lill-istess Miriam Psaila fis-26 ta' Frar 1994.

Kien registrat bhala cittadin ta' Malta b`effett mid-19 ta' April 1994 (Dok JM3).

Minn dan iz-zwieg tieghu ma` Miriam Psaila kellu tifel li huwa cittadin Malti.

Iz-zwieg tar-rikorrent ma` Miriam Psaila kien dikjarat null b`effett ta` sentenza ta` din il-Qorti tas-16 ta' Jannar 1998. Ir-rikorrent baqa` jghix Malta bhala cittadin Malti.

Fit-30 ta' Gunju 2003 huwa zzewweg lil Vitalina Askenova, cittadina Russa, u applika biex martu tinghata *exempt person status*, liema stat inghata. Fil-fatt fis-27 ta' Settembru 2004, martu nghatat permess tahdem Malta u ghandha *freedom of movement* shih.

Minn dan iz-zwieg kellu zewgt itfal li twieldu Malta f'Jannar 2004 u Novembru 2005 rispettivament.

Kopja Informali ta' Sentenza

Ghalhekk ghandhom cittadinanza Maltija u passaport Malti.

Iz-zwieg tar-rikorrent ma` Miriam Psaila kien dikjarat null u bla effett permezz ta` sentenza moghtija mill-Prim`Awla tal-Qorti Civili fis-16 ta` Jannar 1998 fil-kawza *Miriam Ramadan Mabrouk xebba Psaila vs Louay Ramadan Wahba Mabrouk*. Hemm inghad hekk (fol 105)

—

Din il-Qorti hi sodisfatta sal-grad rikjest f`kawza civili jigifieri sal-grad tal-probabilita` li l-unika raguni ghala l-konvenut izzewweg lill-attrici kien sabiex ikun jista` jibqa` Malta. Kif gie ritenut minn din il-Qorti fis-sentenza tal-10 ta` Ottubru 1995 fil-kawza fl-ismijiet *Josephine Grech v. Mahmoud Awwada sive` Mahmoud Ali Ibida*, meta l-uniku skop tal-kontraent ikun li jibqa` Malta biex jahdem u eventwalment jikseb ic-cittadinanza, hu jkun qieghed pozittivament jeskludi z-zwieg innifsud, b`mod li jkun hemm simulazzjoni totali. Naturalment biex tasal ghal din il-konkluzjoni l-Qorti trid thares lejn ic-cirkostanzi kollha kemm antecedenti kif ukoll konkomitanti u sussegwenti ghall-ghoti tal-kunsens matrimonjali. (enfasi u sottolinear ta` din il-Qorti)

Minn din is-sentenza ma kienx hemm appell.

Wara li sar jaf bis-sentenza, id-Direttur tac-Cittadinanza kiteb lir-rikorrent fit-8 ta` Mejju 2006 (Dok JM8) fejn infurmah li kienet se tinhareg ordni biex titnehha c-cittadinanza Maltija tar-rikorrent.

Ir-rikorrent ikkontesta din id-decizjoni billi ressaq il-kaz tieghu quddiem il-Kumitat ta` Inkjesta li kien inkarikat biex iqis l-oggezzjoni tieghu ghat-tnehhija tac-cittadinanza Maltija. **Skond ix-xhud Joseph Mizzi, Direttur tac-Cittadinanza, nzammu diversi seduti quddiem il-Kumitat ta` Inkjesta fejn ir-rikorrenti kien assistit mill-**

avukat tieghu, instemghu provi tal-partijiet u saru wkoll sottomissionijiet bil-miktub mill-partijiet. (enfasi u sottolinear ta` din il-Qorti).

Skond l-istess Joseph Mizzi, il-Kumitat ta` Inkjesta huwa funzjoni konsultattiva.

Wara li nghalqu l-proceduri quddiem il-Kumitat, ir-rikorrent ircieva ittra fit-2 ta` Awissu 2007 (Dok A) minghand id-Direttur tad-Dipartiment ta-Cittadinanza u ta` l-Expatriates fejn kien infurmat illi l-Ministru ta-Gustizzja u l-Intern kien ta ordni sabiex ir-rikorrent jitnezza mic-cittadinanza Maltija mmedjatement.

Ir-rikorrent jikkontesta bhala arbitrarja din l-ordni ministerjali.

Fl-affidavit tieghu (fol 82-83), ir-rikorrent xehed li l-iskop taz-zwieg tieghu ma` Miriam Psaila kien li jkun zwieg veru u mhux zwieg ta` konvenjenza jew mezz biex bih jien nakkwista c-cittadinanza Maltija. (enfasi u sottolinear ta` din il-Qorti). Isostni li fiz-zmien meta kien dikjarat null iz-zwieg tieghu, ghax ma kienx jifhem u jittellem tajjeb il-Malti, ma fehemx l-importanza tas-sentenza u ghalhekk ma appellax minnha. Tant ried li jkollu z-zwieg ta` vera u cioe` mibni fuq l-imhabba li hu, li hu Musulman, accetta li jizzewweg lil Miriam Psaila anke bir-rit Kattoliku. L-inkwiet matrimonjali ma` Miriam Psaila kien trawmatiku tant li fittex l-ghajnuna l-ewwel ta` Rev. Fr. Colin Apap u wara mill-Psikologa Mariella Blackman. Wara li dan iz-zwieg kien dikjarat null ma kellux problemi mal-awtoritajiet sakemm mar jindaga dwar l-exempt status tal-mara tieghu Vitelina.

Mill-affidavit (fol 81) ta` Rev. Fr. Colin Apap jirrizulta li wara li kien konsultat mir-rikorrent dwar il-problemi taz-zwieg tieghu ma` Miriam Psaila, huwa kien irrakkomanda

Kopja Informali ta' Sentenza

lir-rikorrent sabiex ifittex counselling u ssuggerielu li jkellm lill-Psikologa Mariella Blackman.

Kienu esebiti zewg certifikati, it-tnejn datati 28 ta' April 2008 (fol 90-91), konfermati bil-gurament u rilaxxjati mill-Psikologa Mariella Blackman. In partikolari fl-ewwel certifikat (fol 90) hemm trattat iz-zmien meta din il-psikologa kienet konsultata mir-rikorrent dwar il-problemi li kellu fiz-zwieg ma` Miriam Psaila. U tghid hekk –

Nista` niddikjara li s-sur Ramadan gie ghandi miftuh ghall-ghajnuna u bi skop genwin ta` rikonciljazzjoni. Huwa kien dejjem konsistenti ghas-sessjonijiet fejn hu kien insista mieghi li kien izzewweg lil martu ghall-imhabba u mhux bi skop li jakkwista c-cittadinanza kif gie dikjarat fl-annullament tieghu.

Fil-kontroezami, ir-rikorrent xehed li meta bdew il-proceduri tas-separazzjoni ma` Miriam Psaila, hija kienet tqila. Damu jghixu tajjeb flimkien fiz-zwieg bla problemi madwar sena jew inqas.

Fix-xhieda tieghu in kontroezami, Joseph Mizzi, Direttur tac-Cittadinanza, ikkonferma li t-tifel tar-rikorrent u ta` Miriam Psaila sar cittadin Malti mit-twelid. Iz-zewgt itfal li twieldu miz-zwieg li r-rikorrent kellu mal-mara barranija li kien izzewweg wara li dikjarat null iz-zwieg tieghu ma` Miriam Psaila huma wkoll cittadini Maltin ghaliex twieldu f`Malta minn zwieg fejn il-missier kien Malti.

Ikkunsidrat :

III. Il-locus standi tal-Avukat Generali

Fl-ewwel eccezzjoni tal-intimati (fol 12), qed jinghad fis-sustanza li l-Avukat Generali kien imharrek inutilment ghax mhux il-legittimu kontradittur tar-rikorrent.

L-ewwel parti tal-**Art.181B(1) tal-Kap.12** taqra hekk

—

Il-Gvern ghandu jkun rapprezentat fl-atti u fl-azzjonijiet gudizzjarji mill-kap tad-dipartiment tal-gvern li jkun inkarigat fil-materja in kwistjoni.

Fil-kaz tal-lum, kien id-Direttur tad-Dipartiment ta-Cittadinanza u tal-Expatriates bhala l-kap tad-dipartiment responsabbli li talab lir-rikorrent sabiex irodd lura c-certifikat ta` registrazzjoni tieghu bhala cittadin ta` Malta, wara li l-Vici Prim` Ministru u Ministru Ghall-Gustizzja u Intern hareg l-ordni biex titnehha b`effett immedjat ic-cittadinanza Maltija tar-rikorrent.

Mela bla dubbju ta` xejn kienu certament dawn iz-zewg intimati, fil-kariga istituzzjonali taghhom, li kienu l-legittimi kontraditturi biex iwiegbu ghall-istanza tar-rikorrent, mhux l-Avukat Generali tenut kont ta` dak li jipprovdi l-**Art.181(2) tal-Kap.12** li jaqra hekk -

L-Avukat Generali jirrapprezenta lill-Gvern f`dawk l-atti u l-azzjonijiet gudizzjarji li minhabba n-natura tat-talba ma jkunux jistghu jigi diretti kontra xi wiehed jew aktar mill-kapijiet tad-dipartimenti l-ohra tal-Gvern.

Ghar-ragunijiet diga' moghtija, dak tal-lum certament mhux kaz li jaqa` taht l-Art.181(2) tal-Kap.12 u ghalhekk din tal-lum mhix azzjoni li tirrendi necessarja l-presenza tal-Avukat Generali bhala parti fil-kawza.

Kopja Informali ta' Sentenza

F`kaz bhal dak tal-lum, l-uniku obbligu tar-rikorrent huwa li jinnotifika wkoll (mhux li jharrek) lill-Avukat Generali bir-rikors ghall-fini tal-**Art.181(3) tal-Kap.12**.

Ghalhekk tilqa' l-ewwel eccezzjoni preliminari u tillibera lill-intimat Avukat Generali mill-osservanza tal-gudizzju..

Ikkunsidrat :

IV. L-Att Dwar ic-Cittadinanza – Kap.188

Minn dan l-Att, din il-Qorti sejra tislet dawk il-partijiet li fil-fehma taghha huma applikabbli ghall-fatti partikolari ta` dan il-kaz.

TAQSIMA II

KSIB TA' CITTADINANZA BI TWELID JEW DIXXENDENZA

5. (1) *Kull min jitwieled f'Malta fi jew wara l-gurnata stabbilita ghandu jitqies li jkun sar jew isir cittadin ta' Malta fil-gurnata tat-twelid tieghu :*

Izda fil-kaz ta' persuna mwiela fi jew qabel il-31 ta' Lulju, 1989, dik il-persuna ma ghandhiex titqies li tkun saret cittadin ta' Malta bis-sahha ta' dan is-subartikolu jekk fil-waqt tat-twelid taghha -

(a) ebda wiehed mill-genituri taghha ma kien cittadin ta' Malta ...

TAQSIMA III

CITTADINANZA MIKSUBA B'REGISTRAZZJONI WARAZWIEG

6. (1) *Kull persuna li fi jew wara l-gurnata stabbilita tizzewweg lil xi hadd li jkun jew li jsir cittadin ta' Malta jkollha d-dritt, wara li taghmel applikazzjoni b'dak il-mod kif jista' jkun preskritt u wara li tiehu l-gurament ta' lealtà, tkun registrata bhala cittadin ta' Malta.*

(2) *Hadd ma jkollu d-dritt jigi registrat bhala cittadin ta' Malta bis-sahha ta' dan l-artikolu hlief jekk :*

(a) *il-Ministru jkun sodisfatt li l-ghoti ta-cittadinanza lil dik il-persuna ma jmurx kontra l-interess pubbliku ; u*

(b) *fid-data ta' l-applikazzjoni taghha dik il-persuna kienet ghadha mizzewga ma` cittadin ta' Malta ...*

TAQSIMA VI

RINUNZJA U PRIVAZZJONI TA' CITTADINANZA

14. (1) *Bla hsara ghad-disposizzjonijiet ta' dan l-artikolu, il-Ministru jista' b'ordni jippriva mic-cittadinanza tieghu Maltija kull cittadin ta` Malta li jkun hemm b`registrazzjoni jew naturalizzazzjoni jekk ikun sodisfatt li r-registrazzjoni jew certifikat ta' naturalizzazzjoni kien miksub permezz ta' qerq, rapprezentanza falza jew il-habi ta' xi fatt sostanzjali.*

...

(3) *Il-Ministru ma jipprivax persuna mic-ciittadinanza skond dan l-artikolu kemm-il darba ma jkunx sodisfatt li ma jkunx jaqbel ghall-gid pubbliku li dik il-persuna tkompli tkun cittadin ta' Malta ...*

(4) Qabel ma jaghmel ordni skond dan l-artikolu, il-Ministru ghandu jaghti lill-persuna li kontra taghha jkun mahsub li jsir l-ordni avviz bil-miktub biex jinformaha dwar ir-raguni li ghaliha huwa mahsub li jsir u dwar id-dritt taghha ghal inkjesta skond dan l-artikolu ; u jekk dik il-persuna tapplika bil-mod preskritt ghal inkjesta, il-Ministru ghandu jibghat il-kaz quddiem kumitat ta' inkjesta li jkun maghmul minn chairman, li jkun persuna li jkollha esperjenza gudizzjarja, mahtur mill-Ministru u minn dawk il-membri l-ohra mill-Ministru kif jidhiru xieraq.

(5) Il-Ministru jista' jaghmel regoli dwar il-prattika u l-procedura li ghandhom jigu segwiti dwar kumitat ta' inkjesta mahtur skond dan l-artikolu, u dawn ir-regoli jistghu, b'mod partikolari, jipprovdu ghall-ghoti lil kull kumitat bhal dak kull setghat, drittijiet jew privileggi ta' xi qorti, u biex kull setghat hekk moghtija jkun jistghu jigu ezercitati minn membru wiehed jew izjed tal-kumitat.

15. (1) Cittadin ta' Malta li jkun ipprivat mic-cittadinanza tieghu b'ordni tal-Ministru skond l-artikolu 14 ghandu, ma' l-eghmil ta' l-ordni, itemm milli jkun cittadin ta' Malta.

TAQSIMA VII

SUPPLEMENTARI

19. Il-Ministru ma jkunx mehtieg li jaghti xi raguni ghall-ghoti jew ghac-cahda ta' xi applikazzjoni skond dan l-Att u d-decizjoni tal-Ministru fuq xi applikazzjoni bhal dik ma tkunx soggetta ghal appell jew revizjoni f'xi qorti.

TAQSIMA VIII

DISPOZIZZJONIJIET LI JIRRIGWARDAW IZ-ZMIEN

27. (1) *Il-ksib jew iz-zamma tac-cittadinanza Maltija minn persuna taht il-Kostituzzjoni ta' Malta jew kull ligi ohra, qabel ma sar ligi l-Att ta' l-2000 li jemenda l-Att dwar ic-Cittadinanza Maltija, ma ghandhom jintlaqtu b'ebda mod mid-disposizzjonijiet ta' dak l-Att.*

(2) *Dan l-Att ma ghandux japplika ghar-rigward ta' xi applikazzjoni ghar-registrazzjoni bhala cittadin ta' Malta li tkun giet ipprezentata qabel il-15 ta' Awissu, 1999.*

Ikkunsidrat :

V. Art. 6 tal-Konvenzjoni / Art. 39 tal-Kostituzzjoni

L-estratt rilevanti ghall-kaz tal-lum mill-**Art.6(1)** tal-Konvenzjoni huwa -

Fid-decizjoni tad-drittijiet civili u ta' l-obbligi tieghu jew ta' xi akkuza kriminali kontra tieghu, kulhadd huwa ntitolat ghal smigh imparzjali u pubbliku fi zmien ragonevoli minn tribunal indipendenti u mwaqqaf b`ligi.

L-estratt rilevanti mill-**Art.39(2)** tal-Kostituzzjoni jaqra hekk –

Kull qorti jew awtorità ohra gudikanti mwaqqfa b`ligi ghad-decizjoni dwar l-ezistenza jew l-estensjoni ta' drittijiet jew obbligi civili ghandha tkun indipendenti u imparzjali ; u meta l-proceduri ghal decvizjoni bhal dik huma mibdija minn xi persuna quddiem qorti jew awtorità ohra gudikanti bhal dik, il-kaz ghandu jinghata smigh xieraq gheluq zmien ragonevoli.

Fl-istanza tieghu, ir-rikorrent qiegħed jallega li meta tnehhiet ic-cittadinanza Maltija tieghu huwa ma ngħatax smiġħ xieraq minn tribunal imparzjali u indipendenti kif trid il-ligi u lanqas access għal Qorti fid-determinazzjoni tad-dritt tieghu ta-cittadinanza.

Min-naha tagħhom, l-intimati sostnew li materja li tirrigwarda l-ġoti jew tnehhija ta` cittadinanza hija kwistjoni ta` dritt pubbliku u għalhekk ma tikkwalifikax bħala “*dritt jew obbligu civili*” għall-finijiet tad-disposizzjonijiet citati mir-rikorrent li per konsegwenza mhumiex applikabbli għall-kaz tal-lum.

Din il-Qorti tgħid mill-ewwel li bl-azzjoni tieghu tal-lum ir-rikorrent la qiegħed jattakka d-disposizzjonijiet tal-Kap.188 u lanqas id-disposizzjonijiet tal-**Avviz Legali 40 tal-1991** u cioe` ir-Regoli dwar Kumitat ta` Inkjesta dwar il-Privazzjoni ta-Cittadinanza Maltija li kienu promulgati bis-sahha tal-Kap.188.

Din il-Qorti tirrileva ukoll li *in principle the Convention leaves it to the States to regulate the acquisition and the loss of nationality* (**Van Dijk et – Theory and Practice of the European Convention on Human Rights – Fourth Edition – Pg. 950**)

F`kaz bħal dak tal-lum, diga` rajna liema huma l-kazi fejn il-Ministru jista` jneħhi c-cittadinanza Maltija lil persuna li jkun kiseb ic-cittadinanza bir-registrazzjoni. Rajna wkoll x`hinuma r-rimedji li l-ligi tagħti lil dik il-persuna meta tkun sejra titneħhielha c-cittadinanza Maltija u cioe` li tirrikorri għall-Kumitat ta` Inkjesta li huwa mwaqqaf bis-sahha tal-Kap.188. Rajna wkoll li wara l-Kumitat jistharreg il-kaz, jagħti parir lill-Ministru u l-aħħar kelma tkun tal-Ministru. Dik id-decizjoni la hija soggetta

ghal appell u lanqas ghal revizjoni minn xi qorti. Hekk tghid il-ligi taghna.

Van Dijk et – Theory and Practice of the European Convention on Human Rights – Fourth Edition – Pg. 518 – ighidu hekk –

The mere fact that the authorities enjoy discretion in their decision-making and that, therefore, the person concerned cannot claim a specific outcome, does not mean that no right of the applicant is involved. He is entitled to the authorities respecting the limits of their discretion. That discretion is not unfettered and has to be exercised within the framework of the applicable law and in conformity with general principles of law and good administration. However if the award of a claimed entitlement is totally left to the court and the case law has not established an obligation on the part of the authorities in situations like the one at issue, no “actual” right exists.

Mhijiex kontestata x-xhieda ta` Joseph Mizzi li fil-procedura quddiem il-Kumitat ta` Inkjesta, ir-rikorrent inghata kull opportunita` li jressaq il-kaz tieghu permezz ta` provi u sottomissjonijiet. Fl-istess procedura kien ukoll assistit minn avukat ta` ghazla tieghu. Kien wara li l-Kumitat sema` kollox li ddecieda u baghat il-parir tieghu lill-Ministru ghad-decizjoni finali tieghu. *Eppure* din il-Qorti tghid li s-setghat li nghata l-Kumitat ta` Inkjesta bis-sahha tal-Avviz Legali 40 tal-1991 ma jaghmluhx Qorti, Tribunal jew Awtorita` Ohra Gudikanti ladarba dak li jasal ghalih il-Kumitat huwa fl-ahhar mill-ahhar parir lill-Ministru li ghandu r-responsabilita` tad-decizjoni finali.

Harris, O'Boyle u Warbrick - Law of the European Convention on Human Rights – Pag.231 - ighidu hekk –

an important feature of a tribunal is that it must be competent to take legally binding decisions ; the capacity

Kopja Informali ta' Sentenza

to make recommendations or give advice (even if normally followed) is not enough.

Il-kwistjoni de qua ghalhekk ma taqax fil-parametri tad-disposizzjoni partikolari tal-Konvenzjoni u tal-Kostituzzjoni citati mir-rikorrent.

Fl-istess sens kien deciz mill-Qrati taghna f'sitwazzjonijiet li jolqtu d-disposizzjonijiet citati mir-rikorrent, u adattabbli *mutatis mutandis* ghac- cirkostanzi ta` dan il-kaz [ara s-sentenza ta` din il-Qorti diversament presjeduta (PA/FS) fil-kawza fl-ismijiet "**Balzan vs Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku**" tal-14 ta' Gunju 2002 u l-gurisprudenza hemm citata].

Fil-kaz tal-lum, kienu x`kienu r-rakkomandazzjonijiet tal-Kumitat ta` Inkjesta lill-Ministru, inkella wasalx il-Ministru ghad-decizjoni tieghu skond ma kien rakkomandat lill-Kumitat, ma jistax jirrizulta ksur tad-dritt fundamentali tar-rikorrent skond l-Art.6 tal-Konvenzjoni u l-Art.39 tal-Kostituzzjoni.

VI. Art. 8 tal-Konvenzjoni

L-estratt rilevanti ghall-kaz tal-lum mill-**Art.8(1)** tal-Konvenzjoni huwa -

Kulhadd ghandu d-dritt ghar-rispett tal-hajja privata tieghu u tal-familja tieghu ...

Peress li fir-rikors hemm riferenza ghad-disposizzjonijiet korrispondenti tal-Kostituzzjoni, din il-Qorti qeghda tifhem li r-rikorrent kien qieghed jirreferi ghall-Art.32. Din il-Qorti trid tghid fil-pront li l-Art.46(1) tal-Kostituzzjoni jtkellem dwar id-dritt ta' kull persuna li

tallega l-ksur ta' xi wahda mid-dispozizzjonijiet ta' l-artikoli 33 sa 45 tal-Kostituzzjoni li tiltob rimedju lill-Prim'Awla tal-Qorti Civili. Huwa evidenti li l-Art.32 mhuwiex inkluz. Ghalhekk il-lanjanza tar-rikorrent mhijiex sejra titqies ffl-ambitu tad-disposizzjonijiet tal-Kostituzzjoni.

Fil-kuntest ta` l-Art.8 tal-Konvenzjoni, il-fattispeci tal-kaz tal-lum jimmeritaw stharrig partikolari b`riferenza ghad-decizjoni li titneha c-cittadinanza Maltija tar-rikorrent.

L-Art.8 tal-Konvenzjoni, filwaqt li jenuncja bhala dritt fundamentali d-dritt ta' kulhadd ghar-rispett tal-hajja familjari tieghu u jimpedixxi indhil minn awtorita' pubblika dwar l-ezercizju ta' dan id-dritt, fis-sub inciz [2] tieghu jikkontempla dawk il-kazijiet permessi mill-istess Konvenzjoni, li jirrendu legali u lecitu indhil mill-Istat b`deroga ta' dan id-dritt fundamentali.

Il-kwistjoni dwar l-ezistenza o meno ta' hajja familjari hija wahda ta' fatt. Fl-esercizzju tad-determinazzjoni ta' dan l-istat ta' fatt, bhala presuppost ghall-applikazzjoni tal-Artikolu 8, il-Qorti Ewropea adoperat nozzjoni ta' "familja" aktar wiesgha mis-sinifikat ordinarju taghha. Il-kuncett tal-familja mhux necessarjament jirreferi ghal familja tradizzjonali, izda jinkludi zewg persuni, ragel u mara, li bi hsiebhom jizzewwgu jew li jikkoabitaw flimkien ghal zmien konsiderevoli ("**Abdulaziz et vs United Kingdom** - 28 ta' Mejju 1985").

L-Art.8 tal-Konvenzjoni ma jaghtix il-jedd illi individwu jadotta jew li jkollu familja izda "jippresupponi" l-ezistenza ta' familja. Del resto hekk qalet il-Qorti ta' Strasbourg fil-kawza "**E.B. v. France**".

In linea ta` principju, il-Qorti ta' Strasbourg ippronunzjat ruhha fis-sens li "*as a matter of well-*

established international law and subject to its treaty obligations, a state has the right to control the entry, residence and expulsion of non-nationals from its territory [**Moustaquim v. Belgium** (1991)]. **However, measures taken in the field of immigration may effect the right to respect of family life under Article 8** [**Abdulaziz, Cabales and Balkandali v U.K.**”]

Fil-kawza **“Family K and W vs The Netherlands”**
(Applik. Nru.11278/84) il-Qorti ta` Strasbourg qalet –

“It is true that no right of an alien to enter or to reside in a particular country, nor a right not to be expelled from a particular country is as such guaranteed by the Convention”.

Fir-rigward ta' l-Art.8 l-obbligu ta' l-Istat huwa li jirrispetta l-*family life* – hadd m'ghandu dritt jippretendi li jistabilixxi *family life* f'xi gurisdizzjoni partikolari. Il-Konvenzjoni lanqas ma tiprotegi d-dritt li wiehed jghix go Stat membru partikolari. Infatti fil-kaz ta' **“Abdulaziz, Cabales and Balkandali vs UK”** (op.cit.) il-Qorti irritereniet illi l-Art.8 ma jipprotegi id-dritt ta' individwu li joqghod fi Stat partikolari izda li *“the duty imposed by Article 8 cannot be considered as extending a general obligation on the part of a contracting state to respect the choice by married couples of the country of their matrimonial residence and to accept the non-national spouses for settlement in that country”.*

Ir-rikorrenti qieghed jallega li bid-decizjoni tal-Ministru li jkun privat mic-cittadinanza Maltija kien hemm ksur ta` d-dritt skond l-Art.8.

Mill-provi dwar il-fatti tal-kaz, irrizulta li miz-zwieg annullat, ir-rikorrent kellu tifel li huwa cittadin Maltin. Ma hemmx prova cara dwar jekk ir-rikorrent zammx inkella le relazzjoni stabbli ma` dan il-wild. In segwitu, ir-rikorrent

Kopja Informali ta' Sentenza

izzewweg ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi Maltija cittadina barranija li minnha kellu zewg ulied u t-tnejn huma cittadini Maltin. Mhux kontestat li r-rikorrent ighix stabilment bhala familja ma` martu u maz-zewg uliedu minn dan iz-zwieg.

Dan premiss din il-Qorti diga` kellha okkazjoni tghid li *in principle the Convention leaves it to the States to regulate the acquisition and the loss of nationality* (**Van Dijk et – Theory and Practice of the European Convention on Human Rights – Fourth Edition – op. cit.)**)

Pero` l-istess **Van Dijk et fil-Pag.951** jkomplu hekk

–
... although a right to nationality or “citizenship” is not guaranteed by the Convention or its Protocols, an arbitrary denial of nationality may under certain circumstances amount to an interference with the rights under Article 8 of the Convention. It has thus reserved a – modest – possibility to review denials or losses of nationality under the Convention, but rather under Article 8 of the Convention ...

F`pag.230 tal-ktieb **“When Judges Dissent – Separate Opinions of Judge Giovanni Bonello at the European Court of Human Rights”** – jinghad illi :

“The principle constantly reiterated by the Court is that the Convention is a living instrument which must be interpreted in the light of present-day conditions, that its intention is to guarantee rights that are not theoretical or illusory, but practical and effective and in accordance with the “principle that the applicant should as far as possible be put in the position he would have been in had the requirements of the Convention not been disregarded “.

Dak tal-lum mhuwiex kaz ta` xi relazzjoni barra z-zwieg u fejn hemm mitwielda tfal barra z-zwieg anke jekk f` Malta.

Ghalkemm huwa pacifiku dak li jafferma in linea generali **Harris, O'Boyle u Warbrick - Law of the European Convention on Human Rights – Pag.313** - illi *it should be noticed at the outset that the obligation on the state is to respect family life : it does not allow persons to claim a right to establish family life, eg by marrying or having the opportunity to have children, nor a general right to establish family life in a particular jurisdiction*, il-kaz tal-lum, fil-fattispeci tieghu, jiehu xejra differenti. F` tal-lum, il-familja li r-rikorrent ghandu ma` Vitalina Askenova u z-zewgt itfal taghhom mhijiex familja *de facto* izda *de jure*. Dan mhuwiex kontestat lanqas mill-intimati. Lanqas ma huwa kontestat li qabel dan iz-zwieg, ir-rikorrent kien rabba l-gheruq fil-pajjiz anke ghaliex kien cittadin Malti. Almenu mill-provi hekk irrizulta li fil-kaz tal-lum ghandek ir-rikorrent li huwa persuna li **ghandha familja stabbli**, ghax hija mizzewga ma` mara, ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi, b`zewg ulied li huma cittadini Maltin, u fejn, **u dan huwa importanti**, ic-cittadinanza tar-ragel u cioe` tar-rikorrent tnehhiet minhabba agir tieghu li kien riskontrat mhux f`dak iz-zwieg izda fi zwieg precedenti li kien dikjarat bhala li *qatt ma kien* b`sentenza li ghaddiet in gudikat.

Li allura jfisser li jekk l-effett tat-tnehhija ta-cittadinanza Maltija tar-rikorrent sejra tkun li r-rikorrent jitqies bhala *alien* bil-konsegwenza li l-familja tar-rikorrent ggarrab ir-riskju li titharbat irrimedjabilment ghaliex ir-ragel ikollu jhalli Malta biex imur pajjiz iehor, Malta pajjiz fejn il-mara kellha l-*freedom of movement*, u l-ulied cittadini Maltin, din il-Qorti m`ghandhiex dubbju li d-dritt skond l-Art.8 sejjer jigi vjolat.

Din il-Qorti hija sodisfatta li għall-finijiet tal-Art.8 tal-Konvenzjoni kien ippruvat li tissussisti *a long and well established family life* gewwa Malta.

**Għalhekk fil-kuntest tal-fatti ta` dan il-kaz, it-
tnehhija tac-cittadinanza Maltija tar-rikorrent tmur
kontra l-Art.8 tal-Konvenzjoni.**

In vista ta` din ir-risultanza, din il-Qorti tghid li ma hemmx htiega li taghti aktar konsiderazzjoni għall-kawzali u materji ohra li ressaq ir-rikorrent, u għal dak eccepit ulterjorment mill-intimati.

Għar-ragunijiet kollha premessi, din il-Qorti qeghda taqta` u tiddeciedi din il-kawza hekk –

1) Tilqa` l-ewwel eccezzjoni preliminari u tillibera lill-Avukat Generali mill-osservanza tal-gudizzju.

2) Tiddikjara li l-ordni tal-intimat Onorevoli Vici-Prim' Ministru u Ministru għall-Gustizzja u l-Intern tal-31 ta` Lulju 2007 fejn ir-rikorrent kien ipprivat mic-cittadinanza ta` Malta tmur kontra l-Artikolu 8 tal-Ewwel Skeda tal-Kap.319 tal-Ligijiet ta` Malta.

3) Għalhekk thassar għal kull fini u effett tal-ligi l-istess ordni tal-intimat Onorevoli Vici-Prim' Ministru u Ministru għall-Gustizzja u l-Intern tal-31 ta` Lulju 2007 fejn ir-rikorrent kien ipprivat mic-cittadinanza ta` Malta.

4) Tordna li, għall-finijiet tal-Art.223(3) tal-Kap.12 tal-Ligijiet ta` Malta, l-ispejjez jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----